

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

30. De sacro Domini corpore in Paschate sumendo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Ultimò quæritur, An quis debeat lethalia peccata confiteri oblata opportunitate confessarij, si probabiliter credit futurū, vt intra annum copiam Confessarij habiturus non sit? Communis videtur esse sententia, debere eū id facere. Richa. in 4. dist. 17. q. 3. g. 6. Anton. 3. p. ii. 14. c. 19. §. 3. Gabriel. 4. dist. 17. q. 1. art. 3. dub. 1. Mai. ibid. q. 2. Nauar. in Man. c. 2. nu. 10. Syluett. Confessio. 1. q. 2. Medin. de Confess. q. 14.

Cap. XLI.

DE QUINTO ECCLESIAE
PRAECEPTO, ID EST,De sacro Domini Corpore in Paschate
sumendo.

PRIMO quæritur, An Canonico iure in Paschate Eucharistiae Sacramentum Christiani fideles suscipere debeant? Respondeo, in ea. Omnis quilibet de Pœnis. & remiss. sic esse sancitum: vt singuli Christiani fideles suscipiant in Paschate Eucharistiam, nisi proprij Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam, ad tempus, ab eius modi perceptione duxerint abstinendum. Alioquin viuui ab ingressu & aditu Ecclesiae arceantur; & mortui, Christiana careat sepultura. Hæc ibi Teles. Tho. 3. p. q. 80. a. 10. ad 5. semper à principio Ecclesie nate: is fuit Ecclesiasticum præceptum, vt fideles Christiani Eucharistiā susciperent. Olim primis illis Ecclesie temporibus, singuli quotidie sacrum Christi corpus suscipiebant; vt testari videtur Anacletus Episc. 1. & refertur c. Episc. de Consecr. dist. 1. postea verò Fabianus, vt habetur in cap. Episc. non frequenter, de Consecr. dist. 2. præcepit, vt singuli saltē sacram cōmunionem acciperent, ter in anno, videlicet, in Natali Domini, in Paschate, & Pentecoste. Soter in c. In Cena Domini, de Consecr. dist. 2. videtur statuisse, vt singuli Corpus Domini susciperent in die Cœnæ Dominicæ.

Secundò quæritur, Quid nomine Paschatis ius Canonium intelligat? Respondeo: Ante declarationem huiusmodi iuris factam ab Eugenio. 4. dubitabant Doctores, an præcisè solus dies Dominicæ Resurrectionis; an verò cum duobus proximè sequentibus, nomine Paschatis accipi deberet. Vnde Panormitanus in c. Omnis vtriusq; de Pœnis. & remiss. dicit, nomine diei Paschatis significari ipsam diem Dominicæ Resurrectionis cū duobus diebus proximè sequentibus. Quæstio. inquit, qui in die sancto Dominicæ Cœnæ cōmunicaret, præcepto satis faceret ob consuetudine receptā, quæ sic præceptū interpretatur, ut Eugenio Quartus declarauit contineri & ipsam diē Paschatis, & quōque præterea dies, qui ipsam proximè præcedunt, ac sequuntur, qui ipsam consequuntur. Ita referunt Maior in 4. dist. 17. q. 2. Sylu. in verb. Eucharistia. 3. Cai. in Sum. Communio; Tabien. verb. Communicare nu. 7. & Nauar. in Manuali cap. 21. nu. 45. Ledes. in 4. q. 14. art. 3.

Tertiò quæritur, An qui sunt excōmunicationis vinculo obstricti, aut interdicto subiecti, excusentur ab huiusmodi præcepto? Respondeo cum Nauarro in Man. ca. 21. nu. 45. eos ab hac lege excusari, nisi per ipsos steterit, quo minus ab excōmunicatione & interdicto absoluantur. At quādo ita sunt impediti, vt absolui nequeat, excusantur. QVÆ
R. E. S. an idem iuris sit de eo, qui est poena siue vinculo suspensionis obstrictus. Respondeo, vnuer-

sim non esse idem iuris, de suspensis, quod de excōmunicatis & interdictis: nam hi generatim à Sacramentis prohibentur, illi verò non item: Si tamen suspensi arceantur vel speciatim ab Ecclesia, vel generatim à Sacramētis, aut à sacra Cōmunionē, tunc idē iuris est de vtriusq; Naua. loco citato.

Quartò quæritur, An hoc præceptum implere intelligatur is, qui quolibet quadragenarij ieiunij die, quod proximè ante Pascha seruat, suscipit Eucharistiae diuinū epulū? Respondet Nauar. in Man. c. 21. n. 45. non implere, nisi aliud fuerit vsu & cōsuetudine legitima & præscripta receptum, aut nisi Pontificio Priuilegio id fuerit cōcessum. in quibusdā dicecesibus dicitur esse vsu præscripto legitime receptū, vt præcepto satisfaciāt, qui in diebus Quadragesimæ id seruāt. Laurētius Episcopus Prænestinus Cardinalis quatuor Coronatorū testatur, Clementē VII. declarasse, vt in quolibet die Quadragesimæ possint fideles in Hispaniæ partibus sacrum Christi corpus sumere, vt Ecclesie præcepto satisfaciāt. Declarationē hanc habet Cōpendiū priuilegiōrum fratrum Minorū & aliorū Medicantiū & nō Medicantiū impressū Neapoli Auctorib. seu collectorib. Alphōso Casarubio, & Hieronymo à Sorbo instituti Capuccinorum.

Quintò quæritur, An qui in Paschate Eucharistiā non susceperit, iure ipso debeat cāstatim post Pascha percipere? Dux sunt opinionēs, vna docet Eucharistiæ perceptionē tuta cōscientiā ad alterum vsq; anni proximè consequentis Pascha posse differri. Ita S. Anton. p. 2. tit. 9. c. 9. §. 53. Sylu. Eucharistia 3. q. 15. disto 3. Tabien. in verb. Communicare nu. 10. Armi. Cōmuniō nu. 6. Medi. tract. de Pœnit. questione de Confessione semel in anno faciedo. Alter Medi. in Instruēt. Confessio. lib. 1. c. 14. nu. 42. Sor. in 4. dist. 18. q. 1. a. 4. & Victor. in Sum. nu. 148. & Ledes. in 4. p. 2. q. 2. art. 5. dub. 2. qui quidē eo argumento mouetur, quod qui rem diuinam certo die audire, aut ieiunium seruare, aut diuinas preces recitare lege compellitur, eo die elapso est lege solutus ac liber. Altera est opinio, eum hominem post Pascha Eucharistiā sumere oportere, quandoquē cōmodè potest. Hęc opinio placuit Nauar. in Manuali, c. 21. nu. 45. Mai. in 4. dist. 17. q. 2. §. Contra reciduum, ad finem, Palud. in 4. dist. 12. q. 1. a. 5. concl. 1. etiam placet mihi. Idem enim iuris est de huiusmodi præcepto, quod de confessione annua peccatorum faciēda: nos verò supra docuimus, qui semel annuam confessionem omitteret, post annum illum exactum, confiteri peccata debere, cum primū dabitur occasio. Vtrunq; enim præceptum, quamuis præcisè per solam affirmationem datum esse videatur, id tamen tacitam continet negationem; ne videlicet ultra annum peccatorum confessionem, & ne vltra Pascha sacram Eucharistiæ communionem differamus. Cuiusmodi præcepta fuisse olim data nouimus, videlicet, vt Catechumeni in Paschate & Pentecoste baptisma susciperent: id est, ne vltra protraherent, & Iudeis fuit olim mandatum, vt primo mense anni Pascha colerent, hoc est ne vltra differrent: quod si primo mense impediti non celebrassent, id secundo mense fecissent. Palu. 4. dist. 17. q. 2. art. 5. in secundo casu, & d. 12. q. 1. ar. 5. concl. 1. Deinde ex c. cum Dilecti de Dolo & Contumacia, & l. cessus, §. sed ipse ff. de Receptis arbitris, colligitur, in hoc præcepto, vt Calendis Ianuarijs Titius se in iudicio

sistat, & in hoc item, vt idibus Augusti certam pecuniam soluat, duo præcepta contineri, vnum, vt ad diem præstitum se sistat, ac soluat, alterum, vt nisi id præstitum debeat statim atque commodè poterit, mandatum implere. Pari ratione, cum iubemur in Paschate corpus dominicum percipere, duo mandata accipimus, vnum, vt eo tempore faciamus; alterum, vt nisi eo die faciamus, id præceptum prima opportunitate nobis oblata.

Sextò queritur, An idè præceptum de quo loquimur, in propria Parochia secundum commune ius implere debeam, ita vt à proprio Parocho Eucharistiam accipiamus. Respondeo, in prædicto cap. *Omnis viri* §. *sexus*, esse decretum, vt quisq; à proprio Sacerdote Corpus Dominicum in Paschate percipiat. Cum igitur sit ad proprium Sacerdotem ad eundem, eo ipso ad propriam Parochiam accedere oportet: quare, aut à Parocho sumenda est Eucharistia, aut ipsi, vel proprij Episcopi, aut Superioris consensu ab alio Sacerdote. Nauar. in *Manu*. cap. 21. nu. 52. & Cardin. Clem. 1. de *Privil.* q. 11.

Septimò queritur, Quo pacto priuilegiu pontificiu intelligatur Religiosis Mendicantibus concessum, scilicet, vt abque vlla alia facultate Eucharistia Sacramentum ministrare queant omni tempore, dempto die Dominice Resurrectionis omnibus qui ad ipsos accesserint? Respondeo, tale Priuilegium primò quidem Mendicantibus datum esse à Nicolao V. confirmatum verò à Sixto III. & tandem à Leone X. vt habetur in *Compendio priuilegiorum fratrum Minorum & aliorum Mendicantium & non Mendicantium auctore Alphonso Casarubio*, & Hieronymo Sorbo in *verb. Communicare*. §. 4. 5. & 9. Est autem id Priuilegium à Summo Pontifice collatum, quia in *Clem. 1. de Privil.* erat interdictum, ne Religiosi Clerici, aut Laici Sacramentum Extreme Vnctionis, vel Eucharistia ministrare absque Parochialis Presbyteri licentia speciali audeant: alioqui ipso facto in excommunicationem inciderent contrarium facientes à Summo Pontifice duntaxat absoluenti: Quare illud priuilegium, iure Clementinarum abrogatò, concedit Mendicantibus, vti Eucharistiam ministrantur Clericis, tñ Laicis, etiam sine Parochi, aut proprij Episcopi consensu. Hoc autem Priuilegium Pontificis Nicolai V. Et Sixti III. locum habebat solum in Confessarijs legitime deputatis ad audiendas secularium confessiones, vt possent omnibus, quorum confessiones audierint sacrum Domini corpus conferre: Sed Leo X. concessit: vt quamuis audire confessiones secularium nò possint, nisi legitime ad id deputati; possint tamen quilibet Religionis Sacerdos Eucharistia Sacramentum ministrare omni tempore, præterquam in die festo Dominice Resurrectionis. Illud autem nò caret dubitatione, quidnam Priuilegium sibi velit in his verbis: *Quocumq; tempore, excepto die Paschatis, sine Dominice Resurrectionis*. Vbi nempe duo, vel tria dubitantur; primùm, An nomine diei Paschatis intelligatur totum illud tempus, quod diximus continere octo dies proxime præcedentes, ac totidem sequentes sacrum diem Paschatis. An verò præcisè solus dies Paschæ? Alterum, quod dubitatur, illud est, An generatim dicta exceptio sit intelligenda? Videlicet, Num excipiantur ij, qui nòdum in suis Parochijs Ecclesie præceptum impleuerint; An verò generaliter exci-

piantur oēs, siue illud impleuerint, siue nò impleuerint. Nauar. in *Manu*. c. 21. nu. 52. vtriq; dubitationi respondet, & de prima quidè ait, excipi ijs verbis ià tumodo ipsum diem festum Dominice Resurrectionis, & non totum tempus eam continens hebdomadam, quæ proximè Pascha præcedit, & simul eam, quæ illà statim consequitur. *Quæ nia est* (inquit ille) *Nicolaus V. his verbis exceptionè expresserit, atq; (præterquam in festo Pasche Resurrectionis Dominice) & nomine festi, celebrati à Pascha Dominice Resurrectionis intellexit* v. *de auctoritate Sixti IV. & Leo X. in suis Constitutionibus*. sic habent (Præterquam in die Resurrectionis Dominice) quibus verbis non ipsa Pascha celebratur, sed præter dies Resurrectionis accipitur. De secunda dubitatione ait Nauar. quæ sequi videtur Sarmensis de *Vjris*. lib. 2. c. 63. nu. 30. generaliter ijs verbis excipi tum eos, qui in proprijs Parochijs præceptum nòdum impleuerint, tum eos qui impleuerint: videlicet, *exceptio* (inquit ille) *generaliter habet: (Præterquam in die Dominice Resurrectionis): quibusdã tamen visum est, excipi duntaxat eos, qui in proprijs Parochijs nòdum Ecclesie legi, & suis Recloribus satisfecerint, iuxta horum sententiam, Pontifex hoc Priuilegium videtur excipere ipsum diem Dominice Resurrectionis, ad comprehendendos eos, qui ad huc eo die sua Parochia, & Reclori satisfecere iure debent, vt sic Pastor, iuxta consilium sapientis, sua omnia vult agnoscat. Quare ijs, inquit, qui iam suu Reclorè adierint, Ecclesie præceptum impleuerint, videtur relinqui, vt vbi voluerint, in die Paschatis ad diuinum messiam accedant, & sacrum Christi corpus percipiant. Ego probabiliorè & veriorè existimo Nauarri sententiam, videlicet generatim excipi omnes, tum eos, qui sponte sua pio voluntatis affectu, tum etiã eos, qui Ecclesie sua ijs præcepti necessitate in die Resurrectionis Dominice sacrosanctum Domini corpus sumere student, ita vt in eo die Corpus Domini sine consensu Parochi accipere iure nequeant, ita etiã, qui alioqui in sua Parochia sacra Communione acciperent. Nam priuilegia quædã iuri communi derogant, stringi, non laxari debent. Vnde Declaratio in *Compendio priuilegiorum Societatis in verbo Eucharistia*. §. 2. Sic habet. *Quam in Societatis Constitutionibus* p. 7. c. 4. D. exponatur festum Pasche iuxta communem consuetudinem, intelligi eam hebdomadam quæ ipsum diem Resurrectionis præcedit, & simul eam, quæ subsequitur, excipi verò eos, quos in ipsum diem Resurrectionis suis Parochijs satisfecerint, per priuilegia tamen Minorum restringi potest prædicta expositio ad ipsum diem Resurrectionis: ut enim solus dies excipitur est Minoribus de obsequiis, per Nicolaum V. & Sixtum III. iuxta id quod in §. sequenti dicitur, in quo habetur sic. *Possunt nostri Sacerdotes ministrare Sacramentum Eucharistia omni tempore, præterquam in die Resurrectionis Domini, immo etiam dicto die licet si tunc non nisi accedente Parochi, aut Diocesani licentia*.*

Octauò queritur, An qui in aliena Parochia Paschatis tempore commoratur à sua procul absens, iure in ea, vbi moratur, sacra Eucharistiam accipiat? Respondeo, dubitari non posse, quin id liceat facere peregrinis, viatoribus, & ijs, qui extra Parochiam suam ad certum tempus vel domicilium habent, vel commorantur: eos verò, qui in ipso tempore Paschatis in aliena Parochia degentes, ad suam accedere commodè nequeunt, Eugenius III. declarauit iure posse in Parochia in qua degunt, sanctissimum Christi Corpus accipere. Caiet. in *Sum. Verb. Absolutio*, Sotus in 4. dist. 18. q. 4. ar. 2. Nauar. in *cap. Placuit*, de *Pœnit. dist. 6. num. 27.*

Nono queritur, An si Parochus quibusdam sibi subiectis liberum relinquat, vt à quibus maluerint sacram Communionem percipiã in die Dominicæ Resurrectionis; tunc à Medicatibus illam accipiant? Respondeo, tuto eam accipere: quia Parochus generaliter liberam eis potestatem facit, ita vt nullum excludat: quamuis Mendicantes peculiariter quodam iure Clementine iam ante producta, huiusmodi Sacramentum conferre prohibeantur. Nec obstat, qd in Clem. predicta dicitur, sine Parochialis Presbyteri speciali licentia. Quia, vt Glof. sa ibi ait, requiritur specialis licentia, quod attinet ad Sacramenta que ibi Religiosi prohibentur conferre, videlicet, Eucharistia, Extrema Vnctionis, & Matrimonij: hoc est, requiritur, vt exprimitur Sacramentum ad quod suscipiendum Parochus licentiam dat: non autem requiritur specialis nominatio, vel Parochianorum, quibus datur licentia, vel Religiosi cui datur facultas vt possit conferre: satis est si Parochus suis Parochianis concedat, vt eo die Dominicæ Resurrectionis Eucharistiam sumant à quibus maluerint.

Decimo queritur, Quando quis incipiat lege sacre Communionis in Paschate suscipienda obligari? Respondeo, omnes in hoc conuenire, legem Ecclesiasticam generatim loqui de confessione facienda quotannis, & de Eucharistia in Paschate suscipienda, & obligare omnes, cum ad annos discretionis peruenierint. S. Thomas 3. part. quest. 50. art. 9. ad 6. & 4. distin. 9. quest. 1. art. 5. ad 4. q. 4. Alexand. 3. part. quest. 11. memb. 2. art. 3. §. 1. dub. 6. Antonin. 2. part. tit. 9. cap. 9. §. 1. Palud. in 4. distin. 12. quest. 1. art. 5. conclus. 1. Syluest. Eucharistia. 3. questio. 5. disto 7. Tabien. Communicare num. 6. Sotus in 4. dist. 12. quest. 1. artic. 9. ad finem. Caiet. in Summa in verbo, Communitio, Armilla in eod. verbo, num. 3. Sed consuetudo in Populo Christiano recepta, legem interpretatur, vt prius pueri incipiant alligari lege de annua confessione faciendâ, quam lege de Eucharistia in Paschate suscipienda. R O G A B I T S, quado nam paruuli rationis vsum consecuti, cogendi sint, in Paschate sacrum Christi corpus accipere? An, scilicet statim vt doli capaces sunt, hoc præcepto teneantur, an verò potius cum annis pubertatis atigerint, vel exegerint? Item, An, sicut confiteri peccata debent, cum primum sunt doli capaces, ita etiam cogatur Eucharistiam suscipere, statim atque lege annuæ confessionis obligantur? Glof. sa in cap. Omnis vtriusque sexus, de Pœnit. & remiss. videtur docere, pueros, cum sunt doli capaces, videlicet cum ad septennium peruenierint, teneri lege annuæ confessionis, & Eucharistia in Paschate suscipienda. Sic declarat Palud. in 4. distin. 12. q. 1. art. 5. conclus. 1. & probat, quia lex in cap. Omnis, de Pœnit. generatim de vtroque præcepto loquitur, & dicit omnes obligari, cum ad annos discretionis peruenierint; at ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. Certe hoc est contra morem in Ecclesia receptum: nec enim omnes pueri, qui confitentur semel ad annum, in Paschate Eucharistiam suscipiunt. Sotus loco citato ait, pueros incipere hoc præcepto obligari à decimo vsque ad duodecimum ætatis annum & dist. 18. q. 1. art. 3. ait, Ecclesiam pueros non cogere ante duodecimum ætatis annum præcepto confessionis annuæ, quo tempore incipiunt homines obligari legibus a-

lijs & censuris Ecclesiasticis. Sed profecto hoc est cõtra communem sententiam Theologorum, Primò quia S. Thomas, Syluester, Tabienfis, Paludanus, Caietanus locis præallegatis, pueros aiunt his præceptis obligari ante duodecimum ætatis annum. Secundò, quia falsum est omnino pueros incipere teneri legibus Ecclesiasticis duodecimo ætatis anno. Nam lege annuæ confessionis alligantur quamprimum sunt doli capaces. Item cibus prohibitis, videlicet carnibus in diebus ieiuniorum abstinere coguntur, etiam ante eum ætatis annum. Tertio, ieiunium agere præcepto Ecclesie nõ coguntur statim, vt duodecimo ætatis annum attingunt: Lege item audiendi rem diuinâ diebus Dominicis & festis tenentur ante duodecimum annum ætatis. Et vt tradit Syluest. homicidium 3. questio. 1. §. 5. & questio. 2. §. 3. puer, qui est doli capax si occidat aliquem, irregularitatem contrahit. Clem. furiosus, de homici. Si scienter & ex ira Clericum percutiat, incidit in excommunicationem Canonis in cap. Si quis suadente. 17. questio. 4. Præterea interdicto populo sacris, interdicti sũt pueri, si sunt doli capaces, teste eodem Syluestro in eod. dist. 2. q. 17. Et hæc omnia habet communis opinio. Pugnât igitur Sotus in hac re cum communi sententia, præsertim cum in ca. Pueris, de sent. excommu. expressè habeatur, pueros sue ante, siue post pubertatem in sententiâ Canonis incurrere: & ibi Glof. ait, intelligi pueros doli capaces. Dicendum existimo, pueros cum primò perueniunt ad annũ decimũ vel vndecimũ, si rationis competes fuerint, huiusmodi præcepto obligari. Sic S. Thom. Syluester, Tabienfis prædictis in locis. Porro in hisce pueris nõ solum consideranda est ætas, sed etiam consuetudo, quæ est optima legum interpret: nõ enim solent pueri sacram Communionem suscipere, nisi parentum & cõsanguineorum iudicio, vt Caietanus & Armilla à nobis supra citati tradiderunt. Considerandum itidem est rationis iudicium, quo sacrum Eucharistie cibum à communi & profano discernat, & quò tam admirabilis Sacramenti idoneam cognitionem & gustum habeant, vt sic iusta & debita animi veneratione & cultu ad tantum diuinæ communionis Sacramentum accedant, & illud piè, ac religiosè suscipiant. In quo tamen vitanda est aliorum offensio, ne admodum paruulis, quamuis aliqui iudicio pollentibus, publicè conferatur.

Vndecimo queritur, Au aliqui sapius quam in tempore Paschatis, diuinum Eucharistiaenam sumere, iure communi, debeant? Respondeo, in Clem. Ne in agro de Statu Monacho. §. Sane, sic esse cõstitutum: Vt Monachi in prima Dominica cuiuslibet mensis in Monasterijs semper cõmunicent; nisi ex causa fortè, quam Abbati, Priori, aut Pœnitentiarijs Monasteriorum non differant intimare, eorumque iudicio vel abstineant, vel accedant. Hæc ibi. Et in Concil. Trid. sess. 25. de Regularib. & Monialib. cap. 10. habetur: Attendant diligenter Episcopi, & ceteri Superiores Monasteriorum Sanctimonialium, vt in Constitucionibus earum admoventur sanctimonialiales, vt saltem semel singulis mensibus confessionem peccatorum faciant; & sacrosanctam Eucharistiam suscipiant; vt eo se saluari presidio maniant ad omnes oppugnationes fortiter superandas. Nauar. in Manua. cap. 21. num. 59. Tabien. Communitio, num. 14. Armilla eod. verbo, num. 16.

Duodecimò quæritur, An qui in die Paschatis Eucharistiæ Sacramentum accipit indignè, videlicet, aut sua peccata non legitime confessus, aut alio quolibet modo lethalis peccati conscius, Ecclesiæ præceptum impleat? *Respondeo*, eum implere; is enim licet ius diuinum frangat, ac violenter malè ad Sacramentum accedendo, legis tamè Ecclesiasticæ substantiam seruat. Nimirum Ecclesia nihil aliud sua lege sanxit, nisi vt in Paschate ad sacra Eucharistiæ misteria accedentes, eius participes efficiamur. *ROGABIS*, an idem sit iudicium de eo, qui excommunicatione, vel interdicto adstrictus ad hoc Sacramentum accedit? *Respondeo*, eum quidem peccare, ac non solum contra ius diuinum; sed etiam contra ius Canonicum siue Ecclesiasticum facere. Ius enim diuinum prohibet, ne malè quis accedat; & ius Canonicum in vniuersum excommunicatos & interdictos à Sacramentis excludit, ac prohibet: attamen ab eo susceptum indignè Sacramentum, est plere videtur. Lex enim Ecclesiastica, qua excommunicati à Sacramentis arcètur, ipsum accessum & aditum ad ea cum peccato, cõdemnat quidem, ac factum non semper irritum reddit, vt suo loco fuissus explicabo. Sciendum est, Durandum in 2. dist. in 2. q. 4. Capreolum in 2. dist. 4. t. q. 1. art. 3. sentire, hoc præceptum impleri non posse sine gratia sanctificante: immo generatim aiunt, præcepta Sacramentorum supernaturalia seruari nequire sine gratia. Sed illi fortassis solum loquuntur de præcepto diuino, non Ecclesiastico. Solum itidem significant, eum, qui peccati lethalis conscius, suscipit Sacramentum, denuo sacrilegium committere; quia indignè Sacramentum accipit, eum verò, qui lethalis peccati reus, sed bona fide putans se legitimum peccati contritionem habere, ad Sacramentum accedit, implere quidem præceptum diuinum de suscipiendo Sacramento, sed non sine gratia adoptionis comitante, quâuis sine gratia antecedente, nam per ipsum Sacramentum gratiam consequitur. *Adrian. in 4. de Confess. questio. vltim. generatim docere videtur, nullum præceptum, siue diuinum, siue humanum, implere posse per opus malum. At communis est sententia Theologorum, hoc præceptum seruari, quamuis lethali ter peccet, qui indignè suscipit Eucharistiam. Sorus lib. 2. de Iustit. q. 3. art. 10. Couarruuias in ca. Alma mater de sentent. excommun. in 6. part. 1. §. 5. Cordub. in Sum. Casuum q. 15. Nam cætera præcepta implentur, tametsi ea quis peccando impleat; vt si quis rem diuinam audiat, ieiunium colat, Baptismum, vel Confirmat. Sacramentum suscipiat, votum, vel iusiurandum seruet.*

Vltimò quæritur, An si quis præuideat futurum, vt intra illos quindecim Paschales dies, Eucharistiam accipere non possit, debeat præuenire tempus, & ad sacram Communionem accedere? *Respondeo*, ad id faciendum præcepto non cogi: quia id nullus (quod sciam) hætenus dixit: nec id habet vsus Ecclesiæ: Nec is præuenire debet diem ieiunij; nec ante diem festum rem diuinam audire: nec hodie recitare Diuinum officium, quod die crastino recitare non poterit.

(.)

IOANNIS AZO-
RII LORCITANI, E SO-
CIIETATE IESV,
INSTITVTIO-
NUM MORALIVM,
LIBER VIII.
DE PRIMO PRAECEPTO
Decalogi.

CAPVT PRIMVM.

De ijs, quæ ad Fidem pertinent.

P

PRIMO quæritur, Quidam primum Decalogi præceptum com-
plectatur? *Respondeo*, primo præ-
cepto prohiberi, & damnari om-
nem Idololorum cultum, super-
stitiosas, & vanas obseruationes;

omnem artis Magicæ diuinatoriæ vsum: Deinde, præcipi, quæ spectant ad Religionem, quæ virtus vni Deo vero cultum, honorem, & Venerationem iustam, ac debitam tribuit. Est enim Deus summo honore, cultu, & veneratione dignissimus. Imperat ergo, ne vllam prorsus rem creatam, quamuis excellentem pro Deo habeamus: vt soli vni Deo æterno, immenso, & omnipotenti singulari, & summum cultum, quem Græci *Latrôn* appellant, tribuamus, ipsi soli sacrificium offeramus, ipsum super omnia innocemus, vt Optimum, & Maximum, Creatorem, Redemptorem, Saluatorem, hoc est, omnis naturæ auctorem, gratiæ, & gloriæ largitorem.

Secundò quæritur, Quid aliud ad primum Decalogi præceptum reuocetur? *Respondeo*, ad hoc præceptum redigi, quæcumque pertinent ad tres virtutes, quas Theologorum schola Theologica vocat, Fidem nempe, Spem, & Charitatem: nam fide, & spe, & charitate Deum colimus, & veneramur: quia teste Augustino in Enchirid. cap. 2. *quæritur, quo colitur Deus: Respondeo, fide, spe, & charitate. Non tractabo hoc in loco eas fidei quæstiones, quæ potius in cognitione, quam in actione sunt positæ: eas rejicio ad secundum Tomum: vbi ante omnia de numero, ordine, vi, & natura trium virtutum Theologicarum breuiter disputabo: in præsentia de ijs solum agam, quæ potius ad actionem spectant.*

Tertiò quæritur, Quid fidei nomine accipiatur? *Respondeo*, in præsentia, fidei appellatione intelligi virtutem diuinitus infusam, qua illustratus homo certò, & firmiter assentitur, & adheret ijs, quæ vt credantur, sunt à Deo patefacta, & ab Ecclesia nobis proposita. Quare, fides non spectat ad naturæ ordinem, non innititur sensuum experientia, non potentia, sapientia, aut ratione humana, sed virtute, testimonio, & aucto-

ritate